

Kustantajan uusi huoneentaulu

Hovioikeus johdatti koko kirja-alaa uuteen aikaan, kirjoittaa Pääministerin morsian -kirjan kustantaja Kari Ojala.

Jos hovioikeuden tuomio *Pääministerin morsian* -kirjasta saa lainvoiman, kirja-ala astuu uuteen aikaan. Oikeuden kannanotot ovat kursivilla.

1. *Yksityiselämää koskevan tiedon koskiessa useampia henkilöitä tiedon julkaiseminen edellyttää kaikkien asianomaisten henkilöiden suostumusta.* Jos kirjassa mainitaan muiden kuin kirjoittajan perhe-elämästä, vapaa-ajan käyttäytymisestä, kotieläimistä tai ruokatavoista, tähän on pyydettävä lupa. Ohjeet siitä, koskeeko tämä kuvitteellisia kohtaamisia tai fiktiivisellä nimellä mainittuja ihmisiä, puuttuvat toistaiseksi.

2. *Sukupuolielämästä, intiimeistä tapahtumista tai lasten tunteista ja käyttäytymisestä kirjoittamista ei ole pidettävä hyväksyttävänä.* Ei auta, vaikka aiheet olisivat oleellisia kirjan tapahtumien kannalta. Lievennystä ei tuo sekään, jos kirjassa mainittu henkilö pitää esitettyjä tietoja "harmittomina" tai katsoo, "etteivät ne ole mitenkään erityisiä tai poikkeuksellisia" (ilmaisut **Matti Vanhasen**).

3. *Teon rangaistavuus ei edellytä vahingon tai kärsimyksen aiheuttamista.* Vaikka asianomainen itse pitäisi julkaistuja tietoja "harmittomina", hänelle voidaan tuomita korvausta kärsimyksestä.

4. *Kun Pääministerin morsian -kirjassa tarkastelun kohteena ovat pääasiallisesti toisen ihmisen elämään ja käyttäytymiseen liittyvät yksityiskohtaisetkin seikat ja kun kirja kuvaa vain lyhyttä ajanjaksoa, ei enää voida puhua omaelämäkerrallisesta teoksesta.* Oikeus voi tulkita kirjan tarkastelevan "pääasiallisesti toiseen ihmiseen liittyviä seikkoja", vaikka se nimeltään ja näkökulmaltaan olisi kokonaan kirjoittajan omaa kokemusta. Yhdeksän kuukautta ei riitä omaelämäkerrallisuuteen; minuuttia, päivää tai kesää käsittelevät teokset eivät ole sitä. Vuosi on siinä rajoilla.

5. *Kirjan nopea julkaisemistapa ja mainostaminen viittaavat sensaatiolehdistön tapaan suurta yleisöä kiinnostavien henkilöiden yksityiselämää koskevien tietojen julkaisemiseen* (kieliasu oikeuden). Noin kuukauden mittainen julkaisuaikataulu on liian nopea. Jos kirjaa lisäksi on *painettu ja myyty tuhansia kappaleita, kirjaa on markkinoitu julkisuudessa ennen sen julkaisemista muun muassa tiedotustilaisuudessa ja se on herättänyt laajaa yleistä mielenkiintoa myös tiedotusvälineiden piirissä, se katsotaan joukkotiedotukseksi eikä teokseksi.* Sietää varoa.

6. *Sillä seikalla, että kysymyksessä on kaunokirjallinen ja Ruususen mukaan myös omaelämäkerrallinen teos, ei edes ole merkitystä rikoslain 24 luvun 8 §:n soveltamisen kanssa.*

Vaikka kirja olisi kaunokirjallisuutta ja kertoisi kirjoittajan omasta elämästä, journalismia (sensaatiolehtiä) varten luotu yksityisyyden suoja säännöstö pätee tästä lähtien myös siihen.

7. *Ojala toisin kuin Ruusunen on kustannusalan ammattilainen ja hänen tietoisuutensa menettelyn moitittavuudesta on sen vuoksi ollut Ruususta suurempi.* Ihmisiä käsittelevissä kirjaprojekteissa päätökset kannattaa delegoida harjoittelijalle.

KARI OJALA